

waren om te zetten, welke het menselijk verstand zelf ook had kunnen ontdekken, indien het er maar lang genoeg over had nagedacht. Men moest toegeven, dat de rede met verschillende Schriftvoorstellingen geen weg wist. Dit werd niet aan de zwakheid der rede geweten, maar aan de niet-redelijkheid van de Schrift. Daaruit nu ontstond de beruchte historische Schriftkritiek, waarin de rede haar scherpsinnigheid den vrijen tengel liet, maar de Schrift werd gesloopt. Uit de neergehaalde muren werden enkele materialen uitgelezen, met behulp waarvan een nieuw boekgebouw werd opgetrokken. Uit den nieuwen bijbel was alles geschrapt, wat de rede niet kon billijken. De rede schreef voor, hoe de historie had moeten verlopen en dikteerde dat aan den nieuwen bijbel. De oude bijbel was als een boek vol duisterheden en tegenstrijdigheden afgeschaft. De rede maakte door nieuwe konstruktie de Schrift doorzichtig.

De grondswaling van Rome's kerk werd alzoo door de historische Schriftkritiek gedeeld: de Schrift is duister, het licht moet van elders komen. Betrok echter Rome dit licht uit de kerk, de Schriftkritiek ontleende het aan het menselijk verstand.

Intusschen maakte de radikale Schriftkritiek zichzelf onmogelijk. Men vond, dat zij al te willekeurig met een eerbiedwaardig boek als de bijbel omsprong. Menigeen, die zelf geen Schriftgelooft was, greep moed om de Schriftkritiek als vandalisme te bekennen. Wat deze kritiek vooral in miscrediet bracht was het feit, dat zij tot geen vaste, algemeen erkende resultaten leidde. Er was niet één nieuwe bijbel, maar er waren er wel honderd en nog meer geschapen. De Schriftkritiek had zichzelf in den chaos geworpen. Geen wonder, dat latere geslachten geen lust gevoelden zich nu ook maar op te offeren en hun vaderen in dien chaos gezelschap te houden. De radikale Schriftkritiek heeft nog altijd enkele vertegenwoordigers, met name ook in ons land, maar ze zijn een uitstervend ras. Wat de tegenwoordige modernistische theologie en sommige ethische theologen daarvan overhielden, was een gematigder historische Schriftkritiek. Maar deze is niet in staat om nieuwe banen te wijzen. En waar de oude paden bleken dood te loopen, valt met dit soort Schriftkritiek niets meer te bereiken. Men krijgt soms den indruk, dat het door velen alleen uit kracht van traditie wordt aangehouden. Het konservatisme is ook onder modernisten en ethischen een geweldige faktor.

Daarmee heeft echter het Rationalisme niet den geest gegeven. Het ging meer dan één koultie aan. Onder andere ook met die geestesstrooming, welke wij door „kulturisme" zouden willen aanduiden. Wij kunnen hier geen nadere typeering van dit verschijnsel geven. Indien wij deze strooming van haar bronnen tot haar monding wilden afvaren, haar breedte schatten, haar diepte peilen, zou dit in deze artikelenreeks een leukbare excursie zijn. Wij willen hier slechts op een paar uitingen van dit kulturisme de aandacht vestigen, welke tot recht verstand van ons onderwerp noodig zijn. Dit kulturisme heeft er n.l. ook toe geleid studie te maken van de oude Oostersche kulturen, als ook van de kultuuroestanden in den tijd van het ontstaan van het Nieuwe Testament. In het voorbijgaan zij opgemerkt, dat deze studie als zoodanig geen afkeuring, maar toejuiching verdient. Er kan een kostelijk gebruik van gemaakt worden. Doch zij kan ook misbruikt worden. En dat kan niet alleen, maar is ook in feite het geval. Een groot getal geleerden meent thans in gemeede, dat door de nieuwere gegevens omtrent die oude kulturen de Schrift opeens duidelijk wordt. Men heeft de oude Sumeriers, Egyptenaren, Heelieten, Babyloniërs en anderen leven ingeblazen en roept ze op om te verklaren, hoe de Schrift op deze en op gene plaats moet worden verstaan. Men houdt hen voor de menschen, door wie de Israëlieten geestelijk gevormd zijn en daarom kent men hun de bevoegdheid toe om als leermeesters op te treden in zake de Heilige Schrift, dat voor hen is een bewonderenswaardig produkt van Israëlietische kultuur, welke echter geheel afhankelijk is van hun kultuur. Kenzeldde enthousiasme, dat de Schriftkritiek bij haar opkomst in de theologie wereld ontstak, doet ook het kulturisme in deze toespitsing thans onder de mannen van godsdienstwetenschap en exegese opvlammen. Aan schier alle universiteiten verheugt men zich over

het licht, dat uit het Oosten opging. Men waant nu pas recht den bijbel te leeren kennen. Tolnu toe was die bijbel in duisterheid gehuld, maar de wetenschap is thans in staat opheldering te geven. Het licht straalt niet van de Schrift uit, maar van de wetenschap.

En deze kultuurwetenschap krijgt in onze dagen steun ook van de natuurwetenschap. De ongelooftige natuurwetenschap weigert de duidelijkheid van de Schrift te erkennen. Ook al legt men er van onze zijde nadruk op, dat de Schrift niet als een handboek van natuurwetenschap mag gelden, maar dat daarin wel antwoord wordt gegeven op de eerste en laatste vragen, welke de mensch zich door alle eeuwen heen omtrent de natuur stelt en dat zij in dit opzicht normatief, reguleerend en gezaghebbend is ook voor de natuurwetenschap, zoo slaat zij alle voorlichting der Schrift af. Zoo komen Schriftgelooft en ongelooftige natuurwetenschap, inzonderheid waar het gaat omtrent den oorsprong en het doel van het bestaande, diametraal tegenover elkander staan. De man van de ongelooftige natuurfilosofie houdt tegenover ons vol: uw licht is geen licht, maar dwaallicht, of beter dwaasheid en duisternis. Wilt gij de ontwikkeling der menscheit niet in den weg staan, dan moet gij uw bijbel, dien gij overigens onder zekere reserves wel behouden moogt stellen onder de belichting van mijn wetenschap. Dan zult ook gij tot de konklusie komen, dat er veel in uw bijbel of althans in de uitlegging van uw bijbel veranderd moet worden. Beoefenaars van die natuurfilosofie, die op onze vriendschap prijs stellen, bidden en smeeken ons haast: ontsteek bij ons uw licht en exegetiseer uw bijbel zó, dat hij zich bij uw meening aanpast.

Het is ook hier weer de oude kwestie. De dwaling van Rome, welke tegenover onze leer van de duidelijkheid, de duisternis der Schrift stelt, wordt heden ten dage in breede kringen principieel overgenomen, met dien verstande dat men het gewenschte licht niet van de kerk maar van de wetenschap verwacht.

Over de houding van Mysticisme en Piëtisme kunnen wij korter zijn. Ook die keeren tot Rome's dwaling terug. De Schrift werpt geen licht uit. Zij doet alleen een historische waarheid kennen. Zij kan hoogstens werken een historisch geloof, dat geen waarde heeft en vaak de grootste vijand is van de geestelijke waarheid. Aan den mensch moet geschonken worden een lumen internum, een inwendig licht, waardoor hij de waarheid achter de waarheid leert vinden. Dat inwendige licht brengt den bekeerde een geestelijken inhoud, waarnaar hij de Schrift heeft te verklaren tegen allen klaarblijkelijken zin in. Want die duidelijke zin is maar een uitvinding van den natuurlijke mensch, die niet begrijpt de dingen, die des Geestes Gods zijn.

Het Piëtisme beweegt zich derhalve op gelijke lijn. Rome's leer van de duisternis der Schrift wordt aanvaard. De Schrift wordt echter niet verhelderd door het uitwendige licht van de kerk, maar door het inwendige licht des Geestes.

Deze ideeën sijpelden helaas door tot wat wij voor het oogblik willen noemen de orthodoxe protestantsche christenheid.

Er werd en er wordt sinds lang aan een compromis gearbeid tussehen hen, die leeren, dat de Schrift duidelijk en tussehen hen, die ervan uitgaan, dat de Schrift in zichzelf duister is.

In orthodoxe kringen heeft men zich niet geheel van de besmetting met kulturisme en piëtisme weten te vrijwaren.

Er is zelfs een soort ervaringstheologie, dat zoowel het kulturisme als het piëtisme met warme sympathie begroet en de duidelijkheid van de Schrift hoe langer hoe meer prijsgeeft.

Ook in onze naaste omgeving worden stemmen vernomen, die meer dan vreezen doen, dat men kulturisme en piëtisme heeft toegestaan althans één voet binnen de deur te zetten.

Het gevaar is ons zeer dicht genaderd.

Het is daarom plicht het leerstuk van de duidelijkheid der Schrift te doorvoelen als een levensstuk.

Het gaat hierom: zullen we uit de beginselen der Reformatie levend in reformatie voortvaren

of zullen we tot achter de Reformatie en zelfs tot achter Rome terugzinken?

Of liever nog, het gaat hierom: zullen wij leven bij de zon van het Woord of bij menscheit kunstlicht?

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Liefde tot het Woord.

Hoe lief heb ik Uw wet! zij is mijn be-
trachting den ganschen dag. Ps. 119:97

Hoe lief heb ik Uw wet.

Een liefdesbetuiging, welke met den dag zeldzamer wordt.

Een liefdesbetuiging, welke ook van u, mijn ziel, veel te spaarzaam wordt vernomen.

Gij verontschuldigt u zoo dikwijls, dat het Woord Gods een eisch brengt, waar ge wel naar streeft, maar waaraan gij in dit leven niet kunt voldoen.

Maar hier wordt u geen eisch voorgehouden, doch werkelijkheid.

De dichter vermaant zichzelf niet, dat hij Gods Wet en Woord moet liefhebben. Maar hij legt het als een feit voor Gods aangezicht, dat hij die wet inderdaad liefheeft.

Hij begeert niet, dat die wet zijn gedachten den geheelen dag zal bezig houden. Maar hij mag verklaren, dat zij zijn betrachting, zijn overdenking is van den morgen tot den avond. En ergens anders zegt hij, dat zij al zijn vermaak is.

Welk een wonderbaar geestelijk leven!

Lief te hebben die wet en dat woord, welke door hun slagen u zoo bitter pijn kunnen doen.

Lief te hebben die wet en dat woord, welke uw persoon en uw leven in stukken en brokken slaan.

Lief te hebben die wet en dat woord, welke U een God verkondigen, die een verterend vuur is.

Lief te hebben die wet en dat woord, welke U een Christus voorstellen, die vordert, dat gij uzelf om Zijns wil zult haten.

O, als de genade krachtig in u werkt, is het al veel, dat gij onvoorwaardelijk voor dat Woord buigt.

Maar het lief te hebben, alle andere vermaakt ervoor op zij te zetten, den ganschen dag er u in te verdiepen, altijd weer te spreken met hartstocht over dat woord, het is eigenlijk onbegrijpelijk.

Zó onbegrijpelijk, dat anderen u voorhouden: zoo'n liefde is overdreven.

Ja, dat zij zich zelfs verstouten om te vonnissen: zoo'n liefde is afgoderij. En zij pogen u te verstrikken door de redeneering: zulk een liefde mag alleen aan God en Zijn Christus betoond, maar niet aan het Woord. Want dat Woord, vooral gelijk het in de Schrift tot u komt is slechts middel, God alleen is het doel.

Alsof Christus en dat Woord van elkander los te maken zijn!

Alsof dat Woord niet de stem van den Goeden Herder is.

Alsof dat Woord niet het levende Woord is van den levenden God door den Heiligen Geest!

Hoe onneemt men zoo het leven aan het Woord!

Hoe maakt men het tot een „ding", een „zaak".

Hoe maakt men de Schrift, die dat woord doet doorklinken tot in het diepste van u tot een boek onder de boeken!

En zeker, dan is zoo'n overweldigende liefde misplaatst, zondig, verboden.

Doch alle klem op het Uw wet, Uw woord, Uw stem.

Het uiterlijke van het Woord is het Woord nog niet.

Het behoort tot het Woord.

Maar het is niet het een en al in het Woord.

Het Woord is, in welke vormen het ook tot u komt, de spraak van den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.

Daarom, wanneer gij uw God, wanneer gij uw Heiland liefhebt, zult gij Zijn Woord liefhebben.

En indien gij waarlijk Zijn Woord liefhebt, is dat één van de zekerste kenmerken, dat gij Hem liefhebt, die den Vader verklaart.

Liefde tot het Woord is een wapen tegen den innerlijken onderwerpelijken twijfel.

Liefde tot het Woord is een vrucht des Geestes en mede uit die vrucht wordt gij van Uw kindschap verzekerd.

Och, dat gij het Woord warmer liefhad!

Hoever
korene G
Hoever
den ad
Hoever
een, die
van de
Zwijg
van mij
In God
In den

De refe
op den
L. He
diking
dig
2. De
king te
de gee
gen
Wij ga
waarmee
3. Er
diking.
hij van
groote
preken
lijk wordt
den gebr
Sommige
dat hij
Zij misse
voerende
uitgesprok
Maar er
dat de e
geregeerd
dat ik de
de kerker
kansel le
varig van
zich nade
Stilistisch
zorgd. Ma
wordt hij
nigen don
volgt hij,
niet merk
door de
enkelen g
gestadig
ook al v
den stijl
hand hi
wij hier
hier ster
hopen wi
te ontwik
zijn vade
moesten
zijn. De
te studee
ben de p
gemeente
opzicht v
b.v. de p
in drie of
van een k
heeft iede
dat betrel
geven, vin
ling, zegt
kerkelijke
of nog m
beantwoor
het doel.
kerk is n
men niet
abonne's
voor heel
voegt hij
de schuld